

חלק ב':

התחביר

(מבנה המשפט)

I. משפט פשוט הוא משפט אחד, ומחלקים אותו לשני סוגים:

1. משפט פעלי הוא משפט שיש בו פועל אחד.

לדוגמה: הם נסעו לירושלים.

2. משפט שמני הוא משפט ללא פועל.

לדוגמה: המזכירה במשרד.

יש לו כרטיס אשראי.

II. משפט מחובר בנוי משני משפטים פשוטים או יותר, שביניהם באה מילת חיבור.

משפט פשוט + משפט פשוט

לדוגמה: כל התלמידים נסעו לטיול, אבל אני נשארת בבית.

מילת החיבור באה רק בין המשפטים, ולפניה יבוא פסיק.

III. משפט מורכב בנוי משני משפטים או יותר, שביניהם באה מילת קישור המציינת תלות,

ואי אפשר לנתק תלות זו.

לדוגמה:

היא תיסע לחו"ל, כאשר תסיים את לימודיה.

או: כאשר היא תסיים את לימודיה, היא תיסע לחו"ל.

מילת הקישור באה בתחילת המשפט או בין המשפטים, וביניהם יבוא פסיק.

כשתרצו להשתמש במשפטים מורכבים

כדאי שתכתבו הרבה "ש", "כש", "לפני ש...",

"אחרי ש...", "אף-על-פי ש...", "מפני ש...", כדי ש...",

"כפי ש...", "כמו ש...", "בזמן ש..."

משפטי זמן

I משפט פשוט

1. דוד בן גוריון נולד בשנת 1886 בפולין.	ב
2. נסעתי לחו"ל לשבועיים.	ל
3. הם שכרו דירה מחודש ינואר.	מ
4. המזכירה עבדה עד הצהריים.	עד
5. הבנק פתוח מ- 08:30 עד 12:30.	מ... עד...
6. אחרי/לאחר הצבא הוא למד באוניברסיטה.	אחרי/לאחר
7. לפני החתונה הם הצטלמו.	לפני ה...
8. היא נולדה בזמן המלחמה.	בזמן ה...
9. הסטודנט למד באוניברסיטה במשך שלוש שנים.	במשך

כתבו שאלות למשפטים הנייל, השתמשו במילות שאלה אלה:

מתני? עד מתני? ממתני? כמה זמן? לכמה זמן?

דוגמה: 1. מתני נולד דוד בן גוריון?

2. _____?
3. _____?
4. _____?
5. _____?
6. _____?
7. _____?
8. _____?
9. _____?

חברו חמש שאלות וחמש תשובות (השתמשו במילות זמן שונות).

1. מתני _____?
2. עד מתני _____?
3. ממתני _____?
4. כמה זמן _____?
5. לכמה זמן _____?

II משפט מורכב - בנוי משני משפטים או יותר, ומילת הקישור באה בתחילת המשפט או בין המשפטים.

משפט + משפט

1. לפני שקמה המדינה, הבריטים היו בא"י.	לפני ש...
הבריטים היו בא"י, לפני שקמה המדינה.	אחרי ש...
2. אחרי שהוא סיים את הצבא, הוא למד באוניברסיטה.	כש/כאשר...
הוא למד באוניברסיטה, אחרי שהוא סיים את הצבא.	בזמן ש...
3. כשבן-גוריון היה ראש הממשלה, חיים ויצמן היה נשיא המדינה.	בשעה ש...
חיים ויצמן היה נשיא המדינה, כשבן גוריון היה ראש הממשלה.	ברגע ש...
4. בזמן שיסתיים יום הזיכרון, יתחילו חגיגות יום העצמאות.	כל זמן ש...
חגיגות יום העצמאות יתחילו, בזמן שיסתיים יום הזיכרון.	עד ש...
5. בשעה שהוא מתפלל, הוא חושב על השלום.	
הוא חושב על השלום, בשעה שהוא מתפלל.	
6. ברגע שראש הממשלה הגיע לשדה התעופה, התחילה מסיבת עיתונאים.	
מסיבת העיתונאים התחילה, ברגע שראש הממשלה הגיע לשדה התעופה.	
7. הסטודנט לא יכול לקנות מכונית, כל זמן שהוא לומד.	
כל זמן שהסטודנט לומד, הוא לא יכול לקנות מכונית.	
8. הם מחכים לחתונה, עד שיגיע ל"ג בעומר.	

השלימו את משפטי הזמן.

1. לאחר שייסיים הסטודנט את לימודיו, _____.
2. המזכירה נשארה במשרד, עד ש _____.
3. כשהגעתי לשדה התעופה, _____.
4. ברגע שתגיע הביתה, _____.
5. כאשר יגיע ל"ג בעומר, הם _____.
6. הסטודנט לא יכול לעבוד, עד ש _____.
7. לפני שאתה עובר את הכביש, _____.
8. לפני שחוגגים את חג העצמאות, _____.
9. אחרי שחברי הכנסת הצביעו, _____.
10. בשעה שהסתיימה המלחמה, _____.
11. ברגע שהטלפון צלצל, _____.

משפט + משפט

1. הסטודנט לומד באוניברסיטה, לפני כן הוא שירת בצבא.	לפני כן..
2. הוא שירת בצבא, אחרי כן הוא למד באוניברסיטה.	אחרי כן...
3. קודם הוא שירת בצבא, אחר כך הוא למד באוניברסיטה.	קודם...אחר כך
4. קודם הוא היה חייל בצה"ל, אחרי כן הוא היה סטודנט.	קודם...אחרי כן
5. הסטודנט למד משפטים, לאחר מכן היה עורך דין.	לאחר מכן...
6. הם סיימו את הלימודים, אחר כך הם התחתנו.	אחר כך...

השלימו את המשפטים.

1. קודם _____, אחרי כן הוא מצא עבודה.
2. הוא עבד בחברת מחשבים, ואחר כך _____.
3. היא נסעה לירושלים, לפני כן _____.
4. קודם למדתי נהיגה, ולאחר מכן _____.
5. רקדנו ושרנו בחתונה, לפני כן _____.
6. קודם _____, אחרי כן שידרו את החדשות בטלוויזיה.
7. קודם הם התחתנו, לאחר מכן _____.

כתבו חמישה משפטים משלכם.

1. _____, אחר כך _____.
2. _____, לפני כן _____.
3. קודם _____, אחר כך _____.
4. _____, לפני כן _____.
5. קודם _____, ואחרי כן _____.

"מְבָרֵךְ עַל הַמְזוֹן, וְאַחַר כֵּן מְבָרֵךְ עַל הַיַּיִן"

(ברכות ח, ח)

מילות זמן (למתקדמים)

		משפט פשוט I
הם התחתנו כעבור שנתיים.	.1	כְּעֵבֹר
בתחילת חודש ספטמבר מתחילים הלימודים בבתי הספר.	.2	בְּתַחִילַת
הסטודנט חיפש עבודה עם גמר לימודיו.	.3	עִם גְּמֹר
הוא מתפלל ערבית בבית הכנסת בשעת הערב.	.4	בְּשַׁעַת
הוא מעשן סיגריה תוך כדי נסיעה במכונית.	.5	תּוֹךְ כְּדֵי
בתקופת המנדט הבריטי עלו יהודים לא"י.	.6	בְּתַקּוּפַת
למחרת חג הפסח מתחילים בספירת העומר.	.7	לְמַחֲרַת
בעוד שנתיים יתקיימו בחירות לכנסת.	.8	בְּעוֹד
טרם ראיתי את הסרט.	.9	טְרָם

כתבו תשעה משפטי זמן, השתמשו במילות שלמעלה.

- .1 _____
- .2 _____
- .3 _____
- .4 _____
- .5 _____
- .6 _____
- .7 _____
- .8 _____
- .9 _____

תרגיל סיכום

בחרו את מילת הזמן המתאימה, וכתבו אותה מעל הקו.

1. סטודנטים רבים עובדים _____ הלימודים באוניברסיטה.
בעוד, עם גמר, כעבור
2. המורים חזרו לעבודתם _____ חופשת הקיץ.
בתחילת, תוך כדי, לאחר
3. שלושה שבועות, יגיעו קרובי המשפחה לישראל.
ברגע ש, בעוד, במשך
4. _____ קיבלתי את רשיון הנהיגה.
טרם, לפני ה, בשעה ש
5. _____ המלחמה היה משבר כלכלי.
עד ש, כאשר, בתקופת
6. הם אוהבים ללכת לים _____ הקיץ.
כש..., בשעת, בזמן
7. _____ השבוע אנחנו חוזרים לעבודה.
בתחילת, לפני, למחרת
8. היא התחילה עבודה חדשה, _____ שלושה חודשים פיטרו אותה.
כעבור, כאשר, במשך
9. נהג המוניית דיבר איתי _____ הנסיעה.
כעבור, בזמן, לאחר
10. יהיה להן זמן רק _____ שעתיים.
אחרי כן, בעוד, לפני
11. הם חיכו בתחנה _____ הגיע האוטובוס.
לפניכן, אחרי ש, עד ש
12. הסטודנט למד באוניברסיטה, _____ הוא שירת בצה"ל.
בעוד, עד, לפני כן
13. _____ צריך לחשוב, ואחר כך צריך להחליט.
קודם, לפני ש, במשך

II משפט מורכב (למתקדמים)

1. בטרם תעבור את הכביש, הסתכל ימינה ושמאלה.	בְּטָרָם
2. בתקופה שהבריטים היו בא"י, עלו יהודים לארץ.	בְּתִקּוּפָה שְׁ
3. לכשיבוא השלום, לא יהיו עוד מלחמות.	לְכַשׁ...
4. כל עוד יש תקווה, נמשיך לחיות בא"י.	כָּל עוֹד

השלימו את המשפטים, והוסיפו משפטים משלכם.

1. **בטרם** תחתום על החוזה, _____.
2. **בתקופה** שהייתה מלחמה, _____.
3. **לכשתסיים** את הלימודים, _____.
4. **כל עוד** הוא לומד, _____.
5. _____.
6. _____.

התאימו למשפטים **מילת זמן**.

בטרם, בתקופה ש, לכש..., כל עוד

1. _____ היה המשבר הכלכלי, לא הייתה עבודה.
2. _____ תחליט מה לעשות, אתה צריך לחשוב.
3. _____ האינפלציה גבוהה, אי אפשר לקנות דירה.
4. _____ יתחתנו, הם יוכלו לקנות דירה.

"כָּל עוֹד בְּלִבְבֵנוּ פְּנִימָה נֶפֶשׁ יְהוּדֵי הוֹמְיָה"

(התקווה / נפתלי הרץ אימבר)

משפטי סיבה

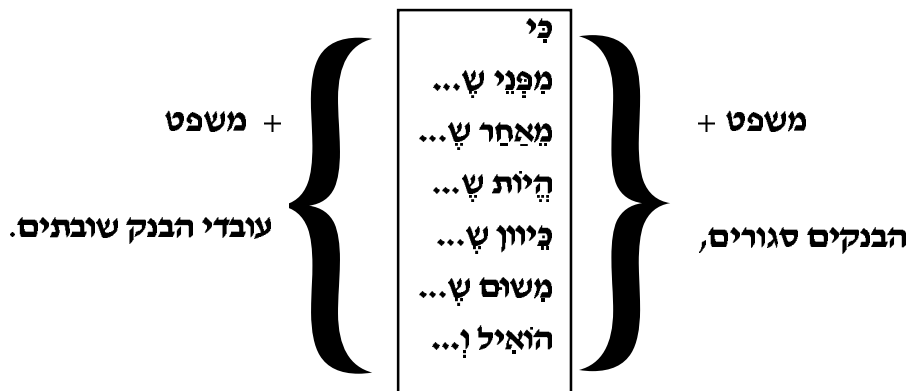
I משפט פשוט

ביטויי סיבה בהקשר חיובי

II משפט מורכב

הבנקים סגורים, כי עובדי הבנק שובתים.

כתבו את המשפטים שלמעלה, השתמשו בכל המבנים.

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____

* בעטייה של, בעטיים של, בעטיין של, וגם: "מפאת" ו"מחמת".

* "בעטיו של" - מציין ביטוי סיבה בהקשר שלילי.

שבצו את מילות הסיבה המתאימות.

בגלל, מפני ש, או פי

1. הם לא הגיעו בזמן _____ פקקי תנועה.
2. חסמו את הכבישים בירושלים _____ השלג.
3. ביטלו את הטיול _____ ירד גשם.
4. הבנקים סגורים _____ יש שביתה.
5. הוא לא עובד _____ התאונה.
6. הוא איחר לפגישה, _____ המכונית שלו התקלקלה.
7. היא לא באה לאולפן _____ מחלה.
8. הסטודנטים שבתו _____ שכר הלימוד הגבוה.
9. הייתה תאונת דרכים, _____ הנהג נסע מהר.
10. לא נסענו לטיול _____ מזג האוויר הקר.

שבצו את מילות הסיבה המתאימות.

בגלל, בשל, בזכות ה..., עקב, הודות ל..., לרגל, בעטיו של

1. ביטלו את הסרט _____ הפסקת חשמל.
2. המרפאות סגורות _____ שביתה הרופאים.
3. המזכירה איחרה לעבודה _____ הפקקים בדרך.
4. _____ החוס הכבד צריך לבטל את הטיול.
5. כל העיתונים נמכרו _____ החדשות המרעישות.
6. _____ טיפול המסור של הרופא החולה הבריא.
7. ביום העצמאות נערכו חגיגות גדולות _____ שנת היובל (50) למדינה.
8. המצב הכלכלי טוב _____ עזרה של ארה"ב.
9. הסטודנט לומד באוניברסיטה _____ עזרה של הוריו.
10. לא באנו לבר מצווה _____ מחלה.

כתבו חמישה משפטים משלכם.

1. _____ **בגלל** _____.
2. _____, **מפני ש** _____.
3. _____ **בשל** _____.
4. _____, **כי** _____.
5. _____, **מפני ש** _____.

השלימו את המשפטים המורכבים :

1. ביטלו את הטיוול, **כי** _____.
2. _____, **מפני שעובדי "בזק" שבתו**.
3. עובדי המפעל שבתו, **היות ש** _____.
4. _____, **מאחר שלא היו כרטיסים בקופה**.
5. התושבים הפגינו, **כיוון ש** _____.
6. _____, **משום שהיה משבר כלכלי**.
7. מאות מובטלים הפגינו, **מאחר ש** _____.
8. _____, **כי משרד הפנים היה סגור**.
9. הוא לא יכול להצביע בבחירות, **היות ש** _____.
10. _____, **משום שהן עסוקות**.
11. הם חתמו על ההסכם, **הואיל ו** _____.
12. נשיא ארה"ב הזמין את ראש הממשלה לוושינגטון, **מאחר ש** _____.
13. _____, **מפני שהזמינו אותם**.

תרגיל מסכם : השלימו את המשפטים **במילות סיבה** מתאימות ושונות.

1. המשטרה חסמה את הכביש _____ השלג הכבד.
2. מחירי הפירות והירקות עלו _____ הגשמים החזקים.
3. לא נוכל ללכת לקונצרט, _____ שהכרטיסים אזלו.
4. החולה הרגיש יותר טוב _____ לטיפול הרפואי.
5. המובטלים הפגינו מול משרד ראש הממשלה, _____ שאין להם עבודה.
6. תאונת הדרכים קרתה, _____ שהנהג לא שם לב לתנועה בכביש.
7. כאב השיניים עבר _____ לטיפול של רופא השיניים.
8. הם לא יכלו לישון, _____ שהשכנים ערכו מסיבה.
9. ראש הממשלה דחה את ביקורו בווינגטון _____ הבעיות בקואליציה.
10. הריבית בבנקים ירדה _____ הירידה באינפלציה.
11. התלמידים לא יצאו לטיול, _____ שירד גשם חזק.
12. ביטלו את הבחינה _____ שביתת המרצים.
13. שני הצדדים לא חתמו על ההסכם, _____ הם לא הגיעו להסכמה ביניהם.
14. _____ ושני הצדדים הגיעו להסכמה ביניהם, הם חתמו על החוזה.